

Detrekő és Szomolány nevének eredete

Detrekő és Szomolány hajdan hiresek voltak a fehér hegyek alján épült váraikról. Ma, csak megfeketedett kő-óriások — melyekből a vidékiek az utak szélére garmadákat aprólnak — néznek farkasszemet. Annak ura Suha Elemér, a messzi földön híres és szép lovag Detre atyja; ennek Szomo Péter, kinek egyetlen szőke fürtös, tengerkék szemű lánya a bájos Ildigo volt. A két vár ellenséges viszonyban állott egymással, ez azonban arra nem volt ok, hogy az ifjak ne szerethették volna egymást. Az ifju lovag ellátogatott minden este tiltott szerelmeséhez. S ilyenkor aztán a várfokon fél éjeken át szerelmeskedtek. Azonban az irigy nyelvek besúgták ezt Szomonak is, Szuhának is. Szomo Péter uram leányát, mert megszegte parancsát, kikötötte a vár csúcsára, hol az éhség szomjuság és fagyás kínjától megváltotta a halál. A váromladványra így mutat most is az elmenő: „itt volt kikötve a Szomo lány!”

A völgybe épült helység ma is Szomolány. Detrét bűsz atyja ezalatt szintén a legkegyetlenebbül büntette, bezáratta a vár alatti barlangba. Detre azonban hű inasa által megtudta, hogy Ildigója a várfokán kikötve szenved, megugrott börtönéből. Azonban későn érkezett megmentésére, mert az már kiszenvedett volt. Visszatért önként a barlangba és addig sírt, míg meghalt ott. A boltozatról alácsepegő, mészkővé váló cseppeket a Detre könnyének mondják. E magában barlangot rejtő óriási kötömeget Detrekőnek neveztetik valamint a mellé épült község is.